

Opiskeluhuollon toimijoiden tehtäväkuvaukset esiopetuksessa

Tässä dokumentissa kuvataan seuraavien esiopetuksen toimijoiden tehtävät opiskeluhuollossa:

1) varhaiskasvatussyksikön johtaja, 2) varhaiskasvatuksen opettaja, 3) varhaiskasvatuksen erityisopettaja, 4) opiskeluhuollon psykologi, 5) opiskeluhuollon kuraattori, 6) terveydenhoitaja.

1. VARHAISKASVATUSYKSIKÖN JOHTAJA

- Organisoii ja johtaa esiopetuksen yksikkökohtaista opiskeluhooltotyötä
- Toimii yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän (YHR) koolle kutsujana ja puheenjohtajana kaksi kertaa vuodessa
- Vastaa omassa yksikössään opiskeluhooltosuunnitelman toteuttamisesta ja tarvittavien yksikkökohtaisten tarkennusten tekemisestä

2. VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJA

- On yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän (YHR) jäsen
- Havainnoi kokonaisvaltaisesti yhdessä muun tiimin kanssa esiopetuksessa olevien lasten kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia
- Vastaa esiopetusryhmän pedagogiikan ja hyvinvointityön suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista sekä toiminnan kehittämisestä
- Tekee huoltajien kanssa kasvatusyhteistyötä
- Tekee monialaista yhteistyötä
- Tekee tarvittaessa lapsesta lastensuojelulain mukaisen ilmoituksen lastensuojeluun ja/tai poliisille
- Voi konsultoida opiskeluhuollon palvelujen ammattilaista lapsen yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeesta tai perustaa monialaisen asiantuntijaryhmän
- Opettajalla on velvollisuus oppilas- ja opiskelijahuoltolain (16 §) mukaan ohjata lapsi tarvittaessa opiskeluhuollon palveluihin

3. VARHAISKASVATUKSEN ERITYISOPETTAJA/ LAAJA-ALAINEN VARHAISKASVATUKSEN ERITYISOPETTAJA

- Osallistuu työyksikköjensä yhteisöllisiin opiskeluhooltoryhmiin (YHR)
- Toimii esiopetusryhmissä ja esiopetusryhmien henkilöstön kanssa yhteistyössä
- Tekee yhteistyötä esiopetusikäisten lasten huoltajien, opiskeluhuollon henkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa

4. OPISKELUHUOLLON PSYKOLOGI

Opiskeluhuollon psykologi on psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti psykologipalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla:

- 1) edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa;
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Konsultaatio varhaisessa vaiheessa on opiskeluhuollon psykologin ensisijainen palvelumuoto esiopetusikäisen lapsen tukemisessa. Työn tavoitteena on osaltaan opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä edistää lasten psyykkistä hyvinvointia, oppimista ja myönteistä kokonaiskehitystä esiopetusvuoden aikana ja kouluun siirtymisen vaiheessa. Esiopetuksen psykologityöhön sisältyy yhteisöllistä työtä, henkilöstön konsultointia sekä yksilökohtaista työskentelyä lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Yhteisöllinen työ sisältää esiopetusyksikön ryhmätason hyvinvoinnin (ilmapiiri, työrauha, kiusaaminen) tukemista moniammatillisen yhteistyön keinoin.

Opiskeluhuollon psykologin yksilökohtainen työ liittyy pääsääntöisesti lähiaikuisten tukemiseen, verkostoyhteistyöhön, lapsen koulun aloitukseen ja palveluohjaukseen. Yksilökohtaisen työn tarpeesta konsultoidaan psykologia, joka yhdessä varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja/tai huoltajien kanssa arvioi yksilötyön tarvetta. Psykologi osallistuu tarvittaessa ja pyydettyäessä lapsikohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppimisen, psyykkisen kehityksen, itsesäätelyn haasteiden ja mielenterveyden näkökulmasta. Opiskeluhuollon psykologilta voi tarvittaessa pyytää psykologista lausuntoa tai muuta vastaavaa selvitystä liittyen esiopetuksen poikkeavaan järjestämiseen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä, perusopetuksen aloittamiseen vuotta säädettyä myöhemmin tai pidennettyyn/varhennettuun oppivelvollisuuden tarpeeseen. Psykologi voi lisäksi konsultoida pyydettyäessä ja tarvittaessa liittyen tulkitsemis- ja avustajapalvelun tarpeeseen terveydellisistä syistä. Opiskeluhuollon psykologi osallistuu tarvittaessa koulusiirtymään liittyvän tuen suunnitteluun. Esiopetuksen psykologi huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta perusopetuksen psykologille. Psykologi osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtoon esiopetuksesta perusasteelle.

Psykologi toimii tarvittaessa lapsen ja/tai huoltajan suostumuksella monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä.

5. OPISKELUHUOLLON KURAATTORI

Opiskeluhuollon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla:

- 1) edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa;
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Konsultaatio varhaisessa vaiheessa on opiskeluhuollon kuraattorin ensisijainen palvelumuoto esiopetusikäisen lapsen tukemisessa. Esiopetuksen kuraattorin tehtävät liittyvät sekä yhteisölliseen että yksilökohtaiseen opiskeluhuoltotyöhön. Tehtävät sisältävät asiakastyötä, opetussuunnitelman mukaista opiskeluhuoltotyötä sekä monialaista yhteistyötä esiopetusyksikön sisällä ja esiopetusyksikön ulkopuolisten tahojen kanssa. Esiopetuksen kuraattorin työskentelyn tavoitteena on lisäksi edistää kodin ja esiopetusyksikön välistä yhteistyötä.

Yhteisöllinen työ

Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö kohdentuu esiopetusyksikköön. Esiopetusyksikön osalta kuraattorin työmuotoihin voi kuulua

- Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan osallistuminen oman erityisalan asiantuntijana
- Esiopetusyksikön yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämistyöhön osallistuminen
- Esiopetusympäristön ja -yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen, suunnittelu ja seuranta
- Kuraattoripalveluista ja käytännöistä tiedottaminen esiopetuksen lapsille, huoltajille ja muille yhteistyötahoille
- Vanhempainiltojen, koulun siirtymävaiheiden ja teemapäivien suunnitteluun osallistuminen
- Toimiminen esiopetusyksikön kriisityöryhmän jäsenenä

Esiopetusyksikön hyvinvoinnin tukemiseksi kuraattorin työ yhteistyössä esiopettajan kanssa voi olla muun muassa

- Esiopetusyksikön henkilöstön konsultaatiota
- Ryhmien yleistilanteen kartoitusta ja niiden pohjalta toimintatapojen suunnitteluun osallistumista
- Ryhmähavainnointia
- Lapsiryhmien kanssa työskentelyä

Yksilökohtainen työ

Yksilökohtainen työ voi sisältää:

- Lapsen kokonaistilanteen kartoittamisen ja arvioinnin
- Tukitapaamiset lapsen kanssa
- Vanhemmuuden tukemisen ja neuvonnan
- Esiopetusyksikön henkilöstön konsultaation
- Yhteistyön lapsen, huoltajan ja esiopetusyksikön henkilöstön kanssa lapsen opetuksen järjestämiseksi: Kuraattori osallistuu tarvittaessa ja pyydettyäessä lapsikohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun olosuhteiden, ihmissuhteiden, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin, käyttäytymisen, tunne-elämän ja elämänhallinnan näkökulmasta. Opiskeluhoitokuraattori osallistuu tarvittaessa koulusiirtymään liittyvän tuen suunnitteluun.
- Yhteistyön lapsen kanssa työskentelevien koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa (esim. lastensuojelu, perheneuvola, lasten kuntoutuspalvelut)
- Esiopetuksen ulkopuolisten tukitoimien piiriin ohjaamisen

Kuraattori toimii tarvittaessa lapsen ja/tai huoltajan suostumuksella monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä.

6. TERVEYDENHOITAJA

Esiopetuksen opiskeluhoitokuraattorin terveydenhoitajapalveluista vastaa neuvolatoiminta. Neuvolan terveydenhoitaja on ennaltaehkäisevän terveydenhoitokuraattorin asiantuntija. Neuvolan palvelut koostuvat määräaikaista äitiys- ja lastenneuvolan terveystarkastuksista ja terveysneuvonnasta, jossa huomioidaan asiakkaiden ja perheiden tarpeet. Terveystarkastaja toimii moniammatillisessa yhteistyössä muiden ammattiryhmien kanssa.

Yksilökohtainen työ

- Esiopetusikäisen lapsen oma terveydenhoitaja neuvolassa
- Yksittäisen esiopetusikäisen lapsen neuvolaterveydenhoitajan palvelut, kuten 6-vuotistarkastus ja yksilölliset käynnit. Taustalla on terveydenhoitajan ja lääkärin tekemä laaja 4-vuotistarkastus, johon 5- ja 6-vuotiskäynnit perustuvat.
- Terveydenhoitaja toimii tarvittaessa huoltajan suostumuksella monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä sekä osallistuu tarvittaessa muihin verkostotapaamisiin.
- Terveydenhoitaja osallistuu tarvittaessa ja pyydettyäessä lapsikohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun lapsen terveydentilan ja toimintakyvyn näkökulmasta. Terveydenhoitaja osallistuu tarvittaessa koulusiirtymään liittyvän tuen suunnitteluun.

Yhteisöllinen työ

- Neuvolan terveydenhoitaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan alueensa esiopetusyksiköiden yhteisöllisiin opiskeluhuoltoryhmiin kutsuttaessa/tarvittaessa.
- Terveydenhoitajan tehtävänä on tuoda esille terveydenedistämisen näkökulma esiopetusyhteisön tasolla.
- Muu yhteisöllinen työ: neuvolasta nimetty terveydenhoitaja sekä alueen palveluesihenkilöt osallistuvat alueellisiin (pohjoinen ja eteläinen) triangelikokouksiin 2 x vuodessa. Triangeliyhteistyö on varhaiskasvatuksen, neuvolan, lasten kuntoutuspalveluiden ja perhesosiaalityön yhteistyöryhmä.
- Vastaa konsultaatioihin: Yhteydenotto ja konsultaatio neuvolaan tapahtuu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen keskitetyn neuvolan viranomaislinjan kautta. Ellei asiaa saada hoidettua keskitetyssä, ohjataan tarvittaessa neuvolan terveydenhoitajalle.

Esiopetusyksikkö konsultoi yksittäisen lapsen asioissa ensisijaisesti lapsen omaa terveydenhoitajaa.